

MÓCSAI GERGELY:

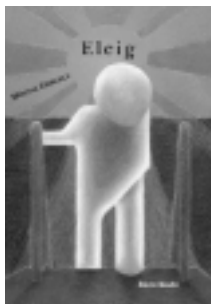
Eleig

A *Csumasz* után hat évvel jelentkezett Mócsai Gergely új kötetével, amely ugyan alig ötven oldal, nyelvi tömörsége és poétikai megoldásai következtében mégis olyan szétterjedő terekbe tuszkolja az olvasót, melyek a sokrétű textúráknak köszönhetően határtalannak tűnnek. Halmazterek ezek, egymásnak való megfeleltethetőségük, „összeférhetőségük” megállapítása azonban bizonytalan, mert az elemek ugyan valamilyen előfeltételezett, sőt megtapasztalt kezdethez kapcsolódnak, de hogy a szabad szubjektivitás játszóterének „képlényei”-e ezek vagy valamilyen őskáoszé, az már az olvasón múlik – azon, mennyire és meddig hajlandó követni a költőt. Most már *eleig*?

Mócsai szövegalkotása egyszerűsmind nyelvvrombolás: a nyelv roncsolásával megnyitott réseken átmeg áttörve új vonatkozások tűnnek elő („ha tár a csillagos / fellel a rég”), a határok megnyílnak s eltűnnek, mint ahogy az időt is felfüggeszti, szabadon kezeli ezen alá(?)szállás során. Az *Id* című kezdővers megadja a választ, hogy mivégre az ele(jé)ig való hátrálás. A konstruálás dekonstruálással kezdődik, a felépít-

mény lebontásával, a gyökerekig, alapig, feltétlenül. Van valamiféle bizonyosságkeresés abban, amit a szerző csinál, hogy az elrejtettet kiemelje, hogy „újra érjen erős értés / mégegyszer a megintért és / szétszóratnak árnyaid”.

A tagolatlanság, a csonkolás, az archaizálás nyitja meg azt a hipnotikus világot, amelyben a térhálók kuszasága jelenthet csak rendet, s mégis az ösztönök, vágyak, érzelmek megértésének lehetőségét kínálja. *Félelem, Szerelem, Siker; A sándor-telepi könyvtár fényén él* – ezekben a

költeményekben minden szépelgéstől mentesen, ugyanakkor esztétikai értelemben sokhelyütt igenis szépen ír létezésünket, létezésünkben meghatározó dolgokról.

Olyan analógiákra is rávilágít, amelyek megszorozott asszociációkon keresztül, folyamatos transzfigurációkban válnak (ha válhatnak egyáltalán) nyilvánvalóvá, megint csak átröpülve az időn, például az önmagába visszatérő én végtelen visszhangjának valóban végtelenített költeményében (*Rázsol*), ahol az *angyalláva* csodálatos képe egy búbáj kezdete, hiszen ha újrakezdjük a vers olvasását (persze a címnél, a teljesebb megértés céljából), akkor már *angyalláva Rázsol mindenél*.

Az álmoknak szintén nagy jelentőségük van Mócsainál, de talán

nem kell látónak lenni ahhoz, hogy a tipográfiai is egymásba szövődő álom- és valóságdarabokban észre-
vegyük a tér tágitásának másik alter-
natíváját, illetve a „szállásnak”, az
„elhivatásnak” újabb indítékát:
„álom feshül mindenünnen / ég a
rejtjelem”; „álmaink hívások szelik
át / a nyomukban kelt kavarban /
egymás mellé kerülhetnek / eladdig
tagolatlanok”.

Mócsai Gergely kötete a kortárs
lírában is szokatlanul újszerű kom-
plexitással kezeli a különféle poétikai
eszközöket, miközben a nyelv ron-
csolásával, ele(me)i-g tagolásával
vagy éppen tagolatlanságával olyan
mélységekig hatol, ahol a teljes nap-
fogyatkozás (*totál e klipsz*) ránk bo-
ruló vaksötétségében mégis minden
begyűjthető, s amely az olvasó szá-
mára is gazdag játékkeret kínál. „Van
város / mi pusztán attól lesz / hogy
ép / arra tart az ember”.

SZALAI ZSOLT

(*Ráció Kiadó, Budapest, 2005,*
48 oldal, 1000 Ft)

POLLÁGH PÉTER:

Fogalom

Pilinszky kontra Pollágh. Nem az
epigonság hangja szól, sokkal in-
kább az alázat konstruálja a kötetet.
Úgy mondani a hasonlót, hogy a ha-

sonló a másban rejlik. „A keresztről
is csak *érettiünk* / szólott le, lassan
nyíló, / tisztító szavakkal: / »A tehet-
ség önmagát álmódó, / nekrofil
vár. / Ölj magadnak formát, / ta-
nítvány!«” (*Mester*). Négy ciklusba
rendezett szövegkorpusz (*Új mon-
dattan, Fázós nyelv, Haza, Fogalom-
kórház*), intertextuális játéktér, ös-
szetett hang, bonyolult (de nem za-
varos!) szövegek.

„Nem mondat a mondat” –
hangzik a Pilinszky-idézet (*Költe-
mény*) a háttérben, halkán, ám annál
hangsúlyosabban. Egyetlen átfogó
tematika szervezi a kötetet: a mon-
dat. Nem öncélú stílusbravúr ez, ha-
nem hűsbavágó poétika, amely a
nyelv elsőbbségének, teljes abszolu-
tizálásának igazát állítja. „Az élet
utánozza a művészetet” tételének
(Oscar Wilde) bámulatos kiforgatá-
sa, csakhogy itt a művészet fogalma
transzponálódik át (függesztődik
fel?): nincs művészet, nincs élet,
csak mondat van, vagyis van művé-
szet és élet, de csakis a mondat iga-
zán belül. „A mondat történik. /
Csak a mondat történik, / csak a
mondat igazán. / Az egyéb egzisz-
tencia / csak lóláb, / lassan történő
pokol, / büntető lóláb” (*A mondat*).

Kétosztatú szerkezet működik a
kötetben: egy – a versekből felépít-
ett – mondattan és egy átfogó idé-
zetrendszer. Az idézetek (túlzott?)
használat (Barthes, Kertész, Pi-
linszky, Sartre, Wittgenstein, Proust
– hogy csak néhányat említsek) di-